יז: השג יד פרק רביעי ערכין

לפי שמצינו בערכין. תימה בלאו יג) הני טעמא דמליגו בערכין הל"ל גבי מצורע דעני שאמר קרבן מצורע עלי נותן ערך עני מריבויא דאין ידו משגת לרבות את הטולה כדדרים לעיל ויש לומר דמכל מקום אי לא דאמרינן בערכין כה"ג לא הוה לן למילדרם עני שהעריך את העשיר מריבויא דקרא אם אין ידו משגת: **הכא** נמי בתר חיובא דגברא [אוליגן] קמ"ל. והקשה רבינו אלחנן כיון דאמרי' נמי אליבא דרבי מצורע עני שמדירו עשיר אזלינן בתר חיובא דגברא אי לאו מיעוטא דקרא אם כן בערכין נמי נימא כן דאם אמר עני ערכי עלי ושמע עשיר ואמר מה שאמר זה עלי נותן ערך עני כיון דאין לנו מקרא למעט דלא אזלינן בתר חיובא דגברא התם ותיקן רבינו אלחנן דשאני גבי מצורע דאית לן למימר דאזלינן בתר חיובא דגברא אי לאו קרא דממעט ליה כיון שאינו נודר אלא קרבן המצורע דוקא אבל גבי ערכין דאמר העשיר מה שאמר זה הערי עלי פשיטא [דלא] אזלינן בתר חיובא דגברא שהרי אם לא היה הערי מחיב כלום אלא שאמר העשיר ערך פלוני עלי היה נותן ערך עשיר וכל שכן אם נתחייב (קרבן) אין לנו לגרעו לעשיר ליתן ערך עני: **רבי** יהודה סבר דבר המכשירו ומאי ניהו אשם. וא"ת האמר נקמן פר' האומר משקלי עלי (דף כא.) ([וכפרק שליחי דגזיר] יד) (דף יט) כשם שחטאתו ואשמו יט) מעכבת כך עולתו מעכבת חטאת ועולה הא לא מכשיר כי אם אשם וא"ל יט) דהא ולאי כולהו מעכבי לאמוד נקדשים דהא בחטאת שייכא היה כפרה יותר מאשם יט) שהרי אשם אין לו עיקרו אלא להכשיר את המזבח יח) שהוא מזון עליו [ועל] הבהמות מדם האשם לכך קרי ליה דבר המכשירו:

אבל בקרבנות [בו'] אפי' מת. אין לפרש הא בערכין אם מעריכו הכהן כשהוא עני יתתן עד שימות אבל שהיה עשיר ויתן ערך עשיר דהא אמר נתופפתא דערכין עני שהעריך עצמו אין אומרים לו יעשה מלאכה ויביא ערך עשיר אלא מוטב שיביא ערך עני יט) ואל יביא ערך עשיר לאחר זמן אלמא משמע שאין ממתינין אלא הכי פירושו אפילו מת אבין שהיה גוסס כדמוקי לה בגמ' דקרבן) מצורע אם היה אבין גוסס כשעת הבאת חטאת וקודם שהספיק להביא קרבנות מת אבין אין להקדש בהן כלום [מאבל בערכין כ) אילו בלא מעריכו הכהן בעניו לאת פלע ועד לא גמר לאת פלע מת אבין והעשיר נותן ערך עשיר אך קשה מאי האי דפריך בגמ' פשיטא והא הרבה אתא לאשמועינן שאם מת אבין קודם שהספיק להביא קרבנותיו והעשיר אין להקדש בהם כלום כא) ויש לומר דקאי אמילתיה דרבי יהודה דאמר עני והעשיר וחזר והעני נותן ערך עשיר אבל בקרבנות מת אבין כגון שהיה גוסס כדמוקי ליה כגון שהיה ממתנה עשיר והעני ועתה קרוב הוא להיות עשיר מרוסת אבין

גמ' עשיר והעני אשר אשיג יד הנודר. דמשמע בתר שעת נדר אזלינן: **שהביא קרבנותיו.** קנא קרבנותיו: **הכל הולך אחר חטאת.** אם הביא חטאת בהמה בעשירות מביא נמי עולת בהמה ואם הביא חטאת העוף בעניות אע"פ שהעשיר מביא נמי עולה בעניות: **אחר צפורין.** שתי לפורין חיות שהוא מביא לצורך הזאה קודם תגלחת אם בשעה שהוא עליו הוי עני מביא בעניות קרבנותיו ואם נאותה שעה היה עשיר מביא כל קרבנותיו בעשירות: **מקרא אחד דרשו.** לגזירת הכתוב היא: **דבר המכפר.** דהכי כתיב במצורע עני (ויקרא יד) וכפר עליו הכהן[1] ומסיק ליה הא' קרא דזאת תורת אשר כו נגע נרעת וגו' דמשמע אשר לא תשיג ידו בשעת הבאת הכפרה יהא לו תורה זו של דלות ואף על פי שהשיגה ידו אחר כך: **דבר המכשיר.** דהכי משמע אשר לא תשיג ידו בשעת טהרה תהא לו תורת עניות וטהרה זהו אשם המכשירו לבא במקדש ולאכול בקדשים שנאמר אשם הוא נותן על בהונות ואמנון אזנים: לפרין גומרין לו טהרה שכל זמן שאינו מביא לפרין אינו יכול לגמר: **לרבי דאמר אף בערכין כן.** דאי הוי עשיר מחייב ערך ואמר עני מה שאמר זה עלי נותן ערך עשיר אלמא כתר מיכה דגברא דנערך אזלינן היכא דהוה מייב יג) כלום דומיא דמצורע והא דאמרינן עשיר ומדירו עני לא גריכא למעוטי דמעריכן נפקא לן דמייתי בעשירות: **למעוטי מצורע עני ומדירו עשיר.** דמייתי בעשירות ולרבנן לא אילטרך למעוטי דהואיל דבערכין אזלינן בתר עודר במצורע נמי אזלינן בתר עודר אבל לרבי אילטרך לכי: **מתני' היה עני והעשיר.** קודם נתיבה או עשיר והעני קודם נתיבה נותן ערך עשיר: **אבל בקרבנות אינו כן.** אם היה מצורע עשיר והעני או עני והעשיר הכל הולך אחר הבאת קרבנותיו כדאמרי' בגמ' מצורע שהביא קרבנותיו כו' טעמא דאיקבע בקרא[2] לגבי כדאית ליה ולרבי כדאית ליה אלא מעתה מתחלתו ועד סופו וכי תימא הכי נמי והא תניא [3]היה יודע לו בעדות עד שלא נעשה חתנו ונעשה חתנו [4]פקח ונתחרש פתוח ונסתמא שפוי ונשתטה הרי זה פסול אבל היה יודע לו עדות עד שלא נעשה חתנו ונעשה חתנו ואח"כ

ומשני חדא אמצורע עני ומדירו עני וחדא למעוטי מצורע עשיר ומדירו עני. כלומר ולאי חדא מהנך מילי דמתני' דהיינו הך דקתני אם היה מצורע עני ומביא קרבן עני ודאי במדירו עני קמיירי וכדאוקימנא [ע"פ] ומתידך מילתא נפקא לן דבקרבנות אינו כן דקתני אם היה מצורע עשיר מביא קרבן עשיר ואע"ג דמדירו עני [1] והייטו למעוטי מדיר מדין ערכין דלא אזלינן בתר עודר: **ס"ד אמינא כו'.** כלומר ואילטרך לאשמועינן אבל בקרבנות אינו כן לאשמועינן דהיכא דמצורע עשיר ומדירו עני מביא קרבן עשיר דסד"א הואיל ואיתרבי עודר מוקין ידו משגת[2] דחס רחמנא עליה כי הוי איהו עני ומצורע עני אתרבי נמי אפילו היכא דמצורע עשיר הואיל והוא עני קמ"ל. לי גרלה ועיקר הס"ג כן אם כן מאי אבל בקרבנות אינו כן אחדא אמצורע עשיר ומדירו עני סד"א כו' ואני שמעתיה כמות שהיא כתובה בספרים ופירושה כמו שפירשתיה ומין יא) כן שיטת הש"ס: **יכול אף זה כן.** עני שאמר קרבן מצורע עשיר זה עלי: **אם דל הוא.** חס רחמנא עליה ולא על מדירו: **ולרבי דאמר אף בערכין כן.** דאי הוי עשיר מחייב ערך ואמר עני מה שאמר זה עלי נותן ערך עשיר אלמא כתר מיכה דגברא דנערך אזלינן היכא דהוה מייב יג) כלום דומיא דמצורע והא דאמרינן עשיר ומדירו עני לא גריכא למעוטי דמעריכן נפקא לן דמייתי בעשירות: **למעוטי מצורע עני ומדירו עשיר.** דמייתי בעשירות ולרבנן לא אילטרך למעוטי דהואיל דבערכין אזלינן בתר עודר במצורע נמי אזלינן בתר עודר אבל לרבי אילטרך לכי: **מתני' היה עני והעשיר.** קודם נתיבה או עשיר והעני קודם נתיבה נותן ערך עשיר: **אבל בקרבנות אינו כן.** אם היה מצורע עשיר והעני או עני והעשיר הכל הולך אחר הבאת קרבנותיו כדאמרי' בגמ' מצורע שהביא קרבנותיו כו' טעמא דאיקבע בקרא[2] לגבי כדאית ליה ולרבנן כדאית להו אלא מעתה[3] והוא עד עד שיהא כשר מתחלתו ועד סופו וכי תימא הכי נמי והא תניא [4]היה יודע לו בעדות עד שלא נעשה חתנו ונעשה חתנו [5]פקח ונתחרש פתוח ונסתמא שפוי ונשתטה הרי זה פסול אבל היה יודע לו עדות עד שלא נעשה חתנו ונעשה חתנו ואח"כ

עין משפט נר מצוה

ג א מי"י פ"ג מהלכות ערכין הלכה ה:
ד ב מי"י פ"י מהלכות שגגות הלכה י:
ה ג מי"י פ"ה מהלכות מחוסרי כפרה הלכה ט:
ו ד מי"י פ"יד מהלכות עדות הלכה ג טור"ש ח"מ סי' סי' ז ה מי"י שם טור וש"ע ח"מ סימן לה סעיף יג:

תורה אור השלם

1. וְאִם מֵךְ הוּא מֵעֶרְכֶּךָ וְהֶעֱמִידוּ לִפְנֵי הַכֹּהֵן וְהֶעֱרִיךְ אֹתוֹ הַכֹּהֵן עַל פִּי אֲשֶׁר תַּשִּׂיג יַד הַנֹּדֵר יַעֲרִיכֶנּוּ הַכֹּהֵן:
ויקרא כז ח
2. וְאִם דַּל הוּא וְאֵין יָדוֹ מַשֶּׂגֶת וְלָקַח כֶּבֶשׂ אֶחָד אָשָׁם לְהִנּוֹפֵף כִּפֶּר עָלָיו וְעִשָּׂרוֹן סֹלֶת מִנְחָה בָּלוּל בַּשָּׁמֶן לְמִנְחָתוֹ וְלֹג שָׁמֶן:
ויקרא יד כא
3. זֹאת תּוֹרַת אֲשֶׁר בּוֹ נֶגַע צָרַעַת אֲשֶׁר לֹא תַשִּׂיג יָדוֹ בְּטָהֳרָתוֹ: ויקרא יד לב
4. וְנָפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא וְשָׁמְעָה קוֹל אָלָה וְהוּא עֵד אוֹ רָאָה אוֹ יָדָע אִם לוֹא יַגִּיד וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ: ויקרא ה א

רבינו גרשום

לעולם בקרבנות אזלינן בתר נידר דדיינו מצורע והרא אמצורע עני וכו' דהרי מעוטי כתיבי בקרא הדא הואי ידי משגת אחי אמצורע עני ומדירו עני דמייתי מדירו ברלות כראמרינן ואין ידו משגת לרבות את הנודר ראכתי מהכא לא ילפינן אבל בקרבנות אינו כן דכיון דמדיר נמי עני הוא אף על גב דמייתי ברלות לא ידענינן אי אזלינן בתר נידר או בתר מדיר אלא מהכא ילפינן דבקרבנו' אינו כן [רחדא] דכתיב ואם דל הוא הוא המצורע מייתי ברלות למעוטי מצורע עשיר ומדירו עני דהמדיר לא מייתי ברלות אלא [1] [ידענינן אי אזיל בתר נידר או בתר מדיר] בעשירות והיינו אבל בקרבנות אינו כן אלא אזלינן השנ יד בנידר במצורע. דפר"א הואיל ואיתרבי מדיר לקרבן מצורע עני מראין ידו משגת [ואיתרבי ברלות הנודר] איתרבי נמי השתא ואע"ג דהמצורע הוא עשיר הואיל והמדיר הוי עני דאייתי נמנין ברלות קמ"ל הוא הבדלות דמצורע אזלינן כתרגא לפי שפצינו כו': יכול אף זה כן. מי שאמר קרבנו של מצורע עשיר זה עלי והוא עני שיבא ברלות ת"ל אם דל הוא למעוטי מדיר: ולר' דאמר [אומר אני אף בערכין כן] דומיא דהרי שאמר קרבנו [של מצורע זה עלין דאזלינן בתר מצורע הכי נמי אמר ר' בערכין הרי שאמר [אחד] ערכי עלי ושמע זה ואמר מה שהערך זה [על עצמו] עלי ליתנו בשבילו אם היה נודר עשיר צריך לתת ערך עשיר אע"פ שהמדיר עני אלמא אזלינן נמי בערכין בתר השג יד דנידר בעמא דרבי: הא מצורע עשיר ומדירו עני לא צריכא קרא הוא למעוטי שהרי (מעריכין) [מתחר]

לפדנו דאזלינן בתר חיובא דגברא דנידר: אלא הוא לרבי למעוטי מאי: למעוטי מצורע עני ומדירו עשיר. דאזלינן בתר מדירו ומייתי בעשירות דהא כתיב הוא דעליה דדייה חס רחמנא ולא אמרינו: דסד"א הואיל ואמר רבי בתר חיובא דגברא אזלינן. היכא דנידר בר חיובא כגון עשיר שאמר ערכי עלי דהנידר בר חיובא הוא [אזלינן בתר נידר]: הכא נמי. כיון דמצורע בר חיובא הוא ליזול בתרייה והרי הוא עני וליתני מדירו בדלות: קמ"ל הוא. הוא דמייתי בדלות אבל אי מדירו הוא עשיר מייתי בעשירות וכתיב כאשר תשיג יד הנודר והרי הוא משיג: מתני' רבי אומר אומר אני אף בערכין כן. כמו בקרבנות דאזלינן בתר נידר: וכי מפני מה כו'. כלומר [אם כן] מפני מה קתני רישא דמתני' עני שהעריך את העשיר נותן ערך עני דאזלינן בתר השג יד דנדר לפי שאין העשיר הנערך חייב כלום אבל עשיר שאמר [ערכי עלי שחייב בערכו ושפע עני] כי' אזלינן בתר השג יד דנידר דומיא דקרבנות: היה עני [בשעה שהעריך ולא

המפקיר ליתן עד שהעשיר או עשיר והעני נותן ערך עשיר] ומפרש בגמ': [1] האי וטעמא דר' יהודה נמי: אשר תשיג ידו. משמע דבתר נתינת יד אזלינן [ולא בשעת נדר והשתא הוי עשיר]: על פי אשר תשיג יד הנודר. משמע בתר פה אזלינן היינו כשעת הנדר: עד שיהא במכותו [מתחלתו ועד סופו] אבל אם העשיר בינתים נותן ערך עשיר: ואם דל הוא דכתיב במצורע: שהביא קרבנותיו. אחר מקרבנותיו כשהוא שעיר והעני הכל הולך אחר חטאת שאם הביא חטאת העוף בדלות אע"ג דהעשיר מייתי נמי עולת (חטאת) העוף בדלות אח אם הביא חטאת בהמה בעשירות אע"ג דהעני יביא הכל בעשירות. ואם הביא אשם כשהוא עני אע"ג דהעשיר הואיל ובעניותו התחיל להביא אשם יביא השאר בדלות: וכן נמי הכל הולך אחר שתי צפרים אם הביאן בעניותו אע"ג דשוב העשיר יביא השאר בדלות אלמא דלא אמרינן עד שיהא בדלות מתחלתו ועד סופו: הא איתמר עלה. דמשום הכי פליגי בהא דמקרא אחד דרשו כו'[1]: דבר המכפר. לו חטא והייני חטאת דאמרינן לעיל בעון (ח') [שבעה] דברים נעשים כאין וחטאת מכפרת היינו שהוחזר והכל הולך אחריו: דבר המכשיר. בקרשים ולחזור לאכלו היינו אשם: הנודר לו טהרה ומאי ניהו צפרין. דכתיב ולקח למיטהר וגו': ואלא הואיל דלא דרשינן [אם דל הוא] עד שיהא בדלות מתחלתו ועד סופו: [אלא] הוא. דאם דל הוא במצורע למה לי: לרבי כדאית ליה. כדאמרינן לעיל לרבי לפעוטי מצורע עשיר ומדירו עשיר ולרבנן למעוטי מצורע עשיר ומדירו עני: אלא מעתה לרבי יהודה דדרשא ואם מך הוא עד שיהא במכותו כו' הכי נמי כו': [והוא עד עד שיהא כשר: שפוי. בן דעת:

מסורת הש"ס

ב) נר' ל"ק ס"ע כתר חיובא דגברא אזלינן. ג) [כ"מ קיד.]. ד) נדה ע. נגעים פי"ד משנה י"א כריתות ט:. ה) [כריתות ט:]. ו) נדה ע. נגעים פי"ד מי"א כריתות ט:. ז) כ"ג קכח. ח) [נקרבן כ"ס]. ט) [ויקרא יד]. י) [וכפר הכהן על המטהר רש"ס]. כ) נר' ל"ק [נקרבן ע.]. מ) נר' ל"ק אבל מפני אתם אין כו'. נ) כ"ס אבל בערכין אם ל"ק]. ס) כ"ס אבל בערכין אם ל"ק]. ע) כ"ס כשם ס"י ופיין בדף יח. תוס' ד"ה לא נחיסא מ"ש כשם רש"י.

מוסף רש"י

עד שיהא במכותו מתחילתו ועד סופו. שאם הערך עלמו עני והעשיר קודם שהפקיריו כסף. אינו נידון בהשגת יד אלא נתן ערך עשיר (ר"ה קיד.). **מצורע שהביא קרבנותיו.** אחר מקרבנותיו, עני והעשיר. עד שלא הספיק להביא את טלו (נדה ע.). **הכל הולך אחר חטאת.** אם הביא חטאת בדלות מקריב נמי עולתו בדלות, ואם בעשירות מקריב נמי עולה בעשירות (שם). אחר צפרים. שתי לפרים חיות שיהוחזו שהיה כהן מטהר בהם את המצורע שבעה ימים קודם תגלחתו, ולאו קרבן הן ושוות בעשיר וכעני ואם בחוקה שעה היה עשיר מביא כל קרבנותיו בעשירות (שם). אשר לא תשיג ידו בטהרתו. נשעת טהרתו, יכול בעניות אע"פ שהעשיר (כריתות ט:). **דבר המכפר.** אלו טהרתו דבר המכפר חטאת, דעל ז' דברים נגעים נלקין (שם). דבר המכשיר. אשם שנתנו וחזקן על בהונותיו מכשירו לקדשים (שם). הנורם לו טהרה. לפרין גומרין לו בתלת לגרתו, שמדם לאפוי מזין עליו (כריתות ט:). **ונעשה חתנו.** ונעשה פסול לעולמו בכך כתלמידין דמנהלדין (כ:). כפרק זה טיהר (שב"מ ב"ב קכח.). **ונתחרש.** מחמת חולי, הייט נמי נשתטה, דחרש דומיא דשוטה, מ"מ נשתחר מחמת חולי ואתיהיה אחרה מפיהם ולא מפי כתבם. ורשבון נראה בעיני עיקר, דאי נשתחרש מיירי פשיטא כיון דאיש יכול לשעיר בפני אין עדותו עדות ולא הוה ליה למתניתיה בהדי הנך שיכולין לשעיר אלא שפסולין מחמת דבר אחר, ואלו אלו פסול עדות אית בה כיון אלא שאין בו מה לשעיר שם. **פתרה.** פיוטו פקוחות שרוחה רוחה (שם). שפורי. תכס (שם).

שיטה מקובצת

א) [חדא אמצורע]. כ) קמ"ל כדאיתיא לפי: ג) תיבה אמר נמחק: ד) אזלינן הבא נמי ניזיל בתר חיובא דגברא קמ"ל: ה) והעשיר או עשיר: ו) אומר אפילו אני: ז) הנודר והרי ידו משגת עשיר: ח) תשיג יד הנדר ר' יהודה: ט) סבר דבר הנורם: י) עני

ולאו דאמרינן מדירו עני ומדירו עני ומדירו עשיר ומדירו עני. כלומר ולאי חדא מהנך מילי דמתני' דהיינו הך דקתני אם היה מצורע עני ומביא קרבן עני ודאי במדירו עני קמיירי וכדאוקימנא [ע"פ] ומתידך מילתא נפקא לן דבקרבנות אינו כן דקתני אם היה מצורע עשיר מביא קרבן עשיר ואע"ג דמדירו עני [1] והייטו למעוטי מדיר מדין ערכין דלא אזלינן בתר עודר: **ס"ד אמינא כו'.** כלומר ואילטרך לאשמועינן אבל בקרבנות אינו כן דקתני אם היה מצורע עשיר מביא קרבן עשיר ומדירו עני לא גריכא דסד"א הואיל ואיתרבי עודר מוקין ידו משגת[2] דחס רחמנא עליה כי הוי איהו עני ומצורע עני אתרבי נמי אפילו היכא דמצורע עשיר הואיל והוא עני קמ"ל. לי גרלה ועיקר הס"ג כן אם כן מאי אבל בקרבנות אינו כן אחדא אמצורע עשיר ומדירו עני סד"א כו' ואני שמעתיה כמות שהיא כתובה בספרים ופירושה כמו שפירשתיה ומין יא) כן שיטת הש"ס: **יכול אף זה כן.** עני שאמר קרבן מצורע עשיר זה עלי: **אם דל הוא.** חס רחמנא עליה ולא על מדירו: **ולרבי דאמר אף בערכין כן.** דאי הוי עשיר מחייב ערך ואמר עני מה שאמר זה עלי נותן ערך עשיר אלמא כתר מיכה דגברא דנערך אזלינן היכא דהוה מייב יג) כלום דומיא דמצורע והא דאמרינן עשיר ומדירו עני לא גריכא למעוטי דמעריכן נפקא לן דמייתי בעשירות: **למעוטי מצורע עני ומדירו עשיר.** דמייתי בעשירות ולרבנן לא אילטרך למעוטי דהואיל דבערכין אזלינן בתר עודר במצורע נמי אזלינן בתר עודר אבל לרבי אילטרך לכי: **מתני' היה עני והעשיר.** קודם נתיבה או עשיר והעני קודם נתיבה נותן ערך עשיר: **אבל בקרבנות אינו כן.** אם היה מצורע עשיר והעני או עני והעשיר הכל הולך אחר הבאת קרבנותיו כדאמרי' בגמ' מצורע שהביא קרבנותיו כו' טעמא דאיקבע בקרא[2] לגבי כדאית ליה ולרבנן כדאית להו אלא מעתה[3] והוא עד עד שיהא כשר מתחלתו ועד סופו וכי תימא הכי נמי והא תניא [4]היה יודע לו בעדות עד שלא נעשה חתנו ונעשה חתנו [5]פקח ונתחרש פתוח ונסתמא שפוי ונשתטה הרי זה פסול אבל היה יודע לו עדות עד שלא נעשה חתנו ונעשה חתנו ואח"כ

ההוא למעוטי מצורע מדין: יא) ואין שיטת הש"ס כן: יב) תיבה כלום נמחק: יג) בלאו האי טעמא תיבה הני נמחק: יד) דנידר אמרי' כשם: טו) ואשמו מעכבין כך עולתו מעכב אלמא הכולן מעכבין אן דחשאת ועולה מעכבי דאי לא תיבה דנידר נמחק: טז) דיל"ל דאע"ג דהא: יז) תיבה שהרי נמחק: יח) המצורע שהיה מזין על הבהונות: יט) עין מיד ואל: כ) בערכין אם מערכו הכהן תיבות אינו כן כיון שלא ל"ש: כא) כלום וי"ל ראקי תיבות ל"ל נמחק:

כב) נראה דל"ל אלא הואיל ואמרינן מדיר ולא כתר מדיר וכ"ל כו'. כג) נראה דל"ל ומפרש בגמרא עשמא דס"ק וטעמא דר"י נמי.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com